

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Наставно-научном већу Филозофског факултета

Одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу (бр. 117/1-9-2-01 од 20. априла 2022. године), именован сам за рецензента за давање стручне оцене рукописа уџбеника *ОСНОВИ ДИДАКТИКЕ*, ауторке др Марије Јовановић, ванредног професора Филозофског факултета у Нишу. Тим поводом дајем следећу

РЕЦЕНЗИЈУ РУКОПИСА

Рукопис уџбеника *ОСНОВИ ДИДАКТИКЕ* представља резултат ауторкиног студиозног научно-истраживачког рада на питањима која су од посебног значаја за фундирање знања у области дидактике. Реч је о рукопису који пружа објективан увид у историјску перспективу и савремена дидактичка знања, са честим освртом на њихов футуролошки аспект и функцију.

Аутентичност уџбеника огледа се у чињеници да се у њему језгровито и систематски излажу темељна питања савремене дидактике и даје целовити систем знања из ове области. Вредност и значај представљеног садржаја засновани су на чврстом и систематичном проучавању суштинских питања и проблема ове педагошке дисциплине уз компетентно консултовање релевантне домаће и иностране литературе и педагошке документације.

Структура и садржај уџбеника усклађени су са програмским садржајима предмета *Дидактика 1* и *Дидактика 2*, који се реализују на Основним академских студијама педагогије и нематичним департаментама Филозофског факултета у Нишу.

Усмерен на основна дидактичка питања и проблеме који чине темељ систематског дидактичког образовања и основу даљег стручног усавршавања у овој области, уџбеник представља публикацију драгоцену и студентима свих наставничких факултета, наставницима практичарима, стручним сарадницима као и свима онима који се професионално баве наставом.

Уз ауторски предговор, попис литературе са преко 250 библиографских јединица, и предвиђене научне регистре (имена и појмова), садржај рукописа обухвата и двадесет и пет наслова основног текста. Упоришне наслове рукописа, у оквиру којих се низом поднаслова детаљно разрађују и темељно операционализују њихови кључни садржаји чине: *Терминолошко одређење и садржајни оквир дидактике; Историјски развој дидактичке мисли и делатности; Поимање образовања; Савремено схватање наставе; Дидактичке концепције наставе; Фактори наставе; Циљ и*

задачи наставе; Садржаји образовања; Организација наставе; Артикулација наставе; Евалуација дидактичке ефикасности наставног часа; Приступ контроли часа; Остали облици организације наставног рада; Реформски покрети и системи; Дидактички закони, принципи и правила наставног рада; Наставне методе; Облици рада у настави; Наставни системи; Планирање и припремање наставе; Вредновање наставног рада; Оптимизација наставе; Стилски рад наставника и учења ученика; Општа питања дидактике даровитих; Дидактички медији; Наставна комуникација. Сходно обиму, природи и сложености садржаја наслови су даље структурирани кроз одређене поднасловне којима се доприноси целовитијем и систематичнијем презентовању знања.

Дугогодишње искуство у наставном раду са студентима педагогије које је, пре свега, оријентисано ка дидактици и дидактичким дисциплинама допринело је да садржај рукописа, његово презентовање и структурирање буду усклађени је са принципима научне заснованости, прилагођености, поступности и систематичности. Такође, прегледност и стилска једноставност рукописа омогућава студентима разумевање и стицање оперативних дидактичких знања.

Садржај рукописа ослања се на драгоцено педагошко и дидактичко наслеђе, али прати и савремене оријентације и трендове у области наставног рада и система дидактичких научних знања. На овај начин уџбеник омогућава научно сагледавање основних дидактичких појмова, категорија и дидактичких феномена, али и стварање основа за њихово развијање, даље иновирање и компетентно имплементирање у непосредној наставној пракси.

Приказивање и интерпретирање кључних појмова, теоријских концепата, критичких осврта и аналитичких поставки, адекватно је високим достигнућима савремене педагошке науке и базирано на поузданим методолошким процедурама.

Проф. др Марија Јовановић добро је конципирала приступ комплексној и обимној материји, што јој је омогућило да своје анализе изводи промишљено и систематично, тако да прикази и тумачења имају јасан ток, а закључци буду уверљиви и прихватљиви.

У односу на постојеће уџбеничке публикације на нашем простору, овај рукопис се издваја обрадом значајних садржаја из области интерактивних метода наставног рада, дидактике даровитих, стилова рада наставник и учења ученика и наставне комуникације.

У области метода наставног рада ауторка садржаје о базичним методама надограђује савременим интерактивним методичким поступцима као што су: ментално мапирање, метода обрнуте учионице (Flipped classroom), метода мождане олује (Brainstorming) и метода симулације. Истичући њихове особености и дидактички значај омогућава се реално сагледавање потенцијала и вредности њиховог комбиновања са базичним наставним методама у савременој настави.

У рукопису ауторка студиозно обрађује и питање наставне комуникације. Осим врста и функција, посебна пажња поклања се одликама ефикасне наставне комуникације, активном слушању и интеракцији у наставној комуникацији. На овај начин, осим стицања знања стварају се и капацитети за развој комуникационих вештина и компетенција студената и читалаца.

Питања дидактике даровитих сагледана су из курикуларне перспективне и са аспекта основних облика подстицања даровитости: акцелерације, сегрегације и обогаћивања наставног програма. Овим садржајима и систематском обрадом питања индивидуализовне, допунске, додатне и продужне наставе, ауторка је извршила целовити осврт на кључна питања диференциране дидактике.

Вредно је нагласити да значајно место у структури рукописа имају и истраживачка питања за студенте. Ова питања дата су након сваке наставне теме чиме се студентима омогућава ефикасно понављање и увежбавање наставних садржаја и омогућава оптимизација наставног рада. Изразита вредност рукописа јесте и његова усмереност ка унапређивању и иновирању наставе, што се огледа у честом истицању ових могућности и неретком навођењу примера односно начина којима се то може постићи.

Уважавајући критеријуме дефинисане *Правилником о уџбеницима* Филозофског факултета у Нишу, рукопис проф. др Марије Јовановић писан је у складу са дефинисаним стандардима: квалитета садржаја, структуре, стила, обима и техничких и процедуралних квалитета.

Сходно одредбама наведеног *Правилника* потврђујем да:

- (1) квалитет текста омогућава да се уџбеник користи као извор наставне и испитне материје на Факултету;
- (2) уџбеник покрива материју која је предвиђена програмом предмета *Дидактика 1* и *Дидактика 2*;
- (3) је обим уџбеника прилагођен стандардима обима наставног материјала.

Имајући у виду наведено, са задовољством предлажем Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу да одобри штампање уџбеника *ОСНОВИ ДИДАКТИКЕ*, ауторке др Марије Јовановић.

28.04.2022. год.

Рецензент:

Проф. др Звездан Арсић

Филозофски факултет Универзитета у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици

